

РЕШЕНИЕ

№ 451

гр. Пловдив, 12.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПЛОВДИВ, III СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Силвия Ал. Цанкова

Членове: Екатерина Ст. Роглева
Иванка П. Гоцева

при участието на секретаря Ина Ст. Зяпкова
като разгледа докладваното от Силвия Ал. Цанкова Въззивно наказателно дело от частен характер № 20235300602325 по описа за 2023 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на Глава XXI от НПК.

С присъда № 199 от 13.09.2023 г. по НЧХД № 5277/2022г., Районен съд-Пловдив, 4 н.с. е признал подсъдимия Д. Д. Ч. за невинен в извършване на престъпление по чл.148, ал.1, т.1 и т.2, вр. чл.146, ал.1 от НК. Отхвърлил е изцяло предявения от частния тъжител И. Р. граждански иск и е осъдил същата да заплати разноските на подс.Ч. за адвокатско възнаграждение.

Срещу присъдата е депозирана жалба от частния тъжител И. Р. чрез повереника й адв.М. Л., в която се претендира, че същата е незаконосъобразна във всичките й части, тъй като е постановена при неправилно приложение на материалния закон. Впоследствие е депозирана и жалба-допълнение, в която са изложени подробни съображения в подкрепа на наведената претенция за постановяването на осъдителен съдебен акт, с който да се признае подсъдимият за виновен по повдигнатото му обвинение и да се уважи изцяло предявеният граждански иск, както и да се присъдят разноските по делото за двете съдебни инстанции.

Пред въззивния съд повереникът на частната тъжителка поддържа оплакването от първостепенната присъда, като акцентира, че стореното от подсъдимия следва да се субсумира именно под състава на престъплението „обида“. Към аргументите, наведени с жалбата, се добавят и съображения относно липса на конкретика в приписаното на тъжителката поведение, изискуема за съставомерността на престъплението „клевета“. При условията на известна алтернативност се предлага на въззивния съд, ако счете, че процесната дейтелност осъществява именно престъпление по чл.147 от НК, да върне делото на районния съд „заради неправилна квалификация“. Изразява се и несъгласие с подхода на първата инстанция в гражданскооправдателната част на съдебния акт, като се сочи, че деликтният характер на процесната дейтелност е несъмнен, което предполага и дължимото уважаване на гражданската претенция за претърпени неимуществени вреди, независимо от произнасянето в наказателната част на обжалваната присъда.

Частната тъжителка Р. се присъедини изцяло към изложеното от своя процесуален представител.

Защитникът на подсъдимия Ч.-адв.Н. изложи пространно становище относно законосъобразността и обосноваността на обжалвания съдебен акт и изрази тезата за неговото потвърждаване. Подсъдимият Ч. поддържа изложеното от своя защитник, посочвайки, че е дал въпросното интервю по телефон и въобще няма спомен какво е говорил, а в дадената му последна дума заяви, че не е искал да обиди и не е обидил никого.

Пловдивският окръжен съд, като обсъди доказателствата по делото, поотделно и в тяхната съвкупност, изразеното от страните в жалбата и пред настоящата инстанция и провери атакуваната присъда изцяло, съобразно правомощията си по чл.314 от НПК, намира и приема за установено следното:

ЖАЛБАТА е процесуално допустима, тъй като е подадена в срок от надлежна страна в процеса срещу подлежащ на въззивно обжалване по реда на Глава XXI от НПК съдебен акт. Разгледана по същество е **НЕОСНОВАТЕЛНА**.

За да постанови атакуваната присъда, районният съд е приел за установена следната фактическа обстановка:

Подсъдимият Д. Д. Ч. е роден на *** г. в гр. С., обл. Пловдив. Живее в гр. Пловдив. Той е *, български гражданин е, има висше образование,

работещ е, женен, не е осъждан, има ЕГН *****.

Тъжителката Р. работела в *** към ***, като през м. февруари 2022г. била освободена дисциплинарно. Директор на ***, считано от 29.12.2019г., била свид. Б. М., като преди това тази длъжност се заемала от свид. С.Б.. Подс. Ч. също работел в ***, като наред с това бил преподавател и в Пловдивския университет. Свид. Б. била вписана в списъка на *** с труда „****“ и отписана на 07.01.2021г. след подаден сигнал от свид. О.С. – работещ в Института по балканистика при БАН, като било прието, че в случая не става въпрос за монография. Впоследствие трудът отново бил вписан, след като бил преработен.

На 08.07.2021г. в Прокуратура на Република България бил получен сигнал от И. Р., подаден до Министерство на образованието и науката, Главен прокурор на Република България, Националния център за информация и документация /***/ и Национална агенция за оценяване и акредитация /НАОА/ за извършване на проверка дали „монографията“ на проф. С.Б. „****“ /заради която е заличена в *** на 07.01.2021г./ представлява създаване и използване на „документ с невярно съдържание или на неистински или преправен документ“ по смисъла на чл.212 и следващите от НК, включително да се провери дали от това се е облагодетелствал проф. Д. Ч. /като рецензент на „монографията“/. Във връзка с подадения сигнал била образувана преписка № 14090/2021г. по описа на СГП, като с Постановление от 07.12.2021г. било отказано образуването на наказателно производство, тъй като от извършената проверка не били установени данни за извършено престъпление от общ характер.

На 18.10.2021г. в НАП – София бил входен сигнал от И. Р. за финансови нарушения в Кирило-Мевския научен център към БАН, извършвани от няколко лица, които се възползват от положението си, включително и подс. Ч., относно когото в сигнала било посочено, че получава пари като рецензент на фалшива монография неколkokратно. Извършената във връзка с подадения сигнал проверка била документирана в Протокол № П-16001622013912-073-001/19.04.2022г., съгласно който липсват данни проф. Ч. да е получавал пари като рецензент на монографията „Паметници на кирило-Мевската традиция“ с автор проф. д-р С.Б..

На 10.03.2022г. тъжителката Р. се свързала по телефона със свид.

Е.К.Й.–***, работеща като ***, във връзка със сигнали, включително и срещу проф. Ч., за недобри, според И. Р., практики в научната институция, в която тя и професорът работели. От страна на частния тъжител били изпратени и материали по електронната поща на свид. К.Й.. На неустановена дата в периода 10.03.2022г. до 07.04.2022г. свид. К.Й. потърсила и другата гледна точка, като разговаряла по телефона с подс. Ч.. В разговора същата се представила с името, с позицията си и с изданието, което представлявала, като обяснила в каква връзка го търси, какви са твърденията и поискала неговата гледна точка по случая, казала, че подготвя статия и иска неговия коментар в тази връзка. За разговора бил направен запис с диктофон с цел максимално точно и коректно да се възпроизведе това, което е казано. В даденото пред свид. К.Й. интервю подс. Ч. казал: „В ***, където аз съм на втори щат, има уволнена дисциплинарно асистентка, която искаше да става доцент, но не я направиха. Понеже отказах да ѝ напиша рецензия, **тя написа доноси до Следствието и НАП**. Доскоро ме проверяваха, че съм взел пари за рецензия на книгата на бившата директорка С.Б.. Тази рецензия, която е публична в специализирано списание и с която съм участвал и в журито на проф. Б., не е заплатена. Дали книгата е монография, или не и дали тя с нея е станала професор, може да се провери в ***.“ „Моята експертиза не може да се оспорва, защото аз съм професор, а тя е главен асистент. Тя не може да прецени, аз мога. Преценил съм, че е. **Тя написа донос**. *** каза, че не е. Но всъщност след лека преработка книгата беше призната за монография.“ „Това са големи български учени и И. Р. не може да заеме мястото на нито един от тях. Монографията, с която иска да стане доцент, е посредствена, макар че си беше осигурила и положителни рецензии. С нея не стана доцент в друга структура на БАН – Балканския институт, където беше отхвърлена. Обади ми се, бях на море. Искане да зарежа всичко и да напиша рецензия, за да стане доцент. Като това не беше за конкурса в ***, а в Балканския институт. Никога няма да напиша, защото смятам, че монографията е посредствена. Занимавам се 40 г. с този проблем. Беше написала и до Следствието. Оттам ме издирваха, докато четях лекции в Сорбоната. Вече е приключено.“ „От НАП прекратиха проверката. Но не съм само аз. Целият институт се проверява 10 г. назад за хонорари.“

След това казаното от подс. Ч. било възпроизведено във вестник „Марица“, като на 07.04.2022г. било публикувано интервю, озаглавено

„Доносът е от асистентка, която не стана доцент“, което на същата дата било публикувано и в интернет чрез Регионална информационна агенция Marica.bg. Интервюто било поместено в статия със заглавие „Проверяват пловдивски професор за съмнителна рецензия“, която съдържала информация за сигналите и твърденията на И. Р.. От посочените източници казаното от подс. Ч. били възприето /прочетено/ от тъжителя Р. на 07.04.2022г. в гр. Пловдив. След публикуването на статията, същата била споделена от подс. Ч. във Фейсбук страницата му. Подсъдимият не се възползвал от правото на отговор, като такъв не бил поискан от редакцията на вестника. За статията тъжителката Р. казала на свид. С., с когото освен, че били колеги, имали близки приятелски отношения, като му споделила, че се чувства засегната от твърдението, че е писала доноси, каквито не е писала, а е подавала сигнали за нарушения. След изпратен му от тъжителката линк към статията, свид. С. също се запознал със съдържанието ѝ.

Въззивната инстанция прие, че районният съд е извършил коректен доказателствен анализ, който съответства на правилата на обективната логика и е споделим. Изведените фактически констатации, които не се и оспорват от страните, се базират на необходимите и достатъчни доказателствени източници, които са преценени добросъвестно и в съответствие с действителното им съдържание. Информацията от гласните доказателствени средства е проверявана за достоверност при съпоставки със съдържанието на писмените доказателства. Не се наблюдава и игнориране на доказателствени източници или позоваване на такива, които не се намират по делото. Изложени са правилни и споделими разсъждения, като при липса на конкретни писмени и устни възражения от страна на защитата въззивният съд не намира за нужно да ги преповтаря.

При осъществения служебен въззивен контрол не се констатира да са допуснати съществени процесуални нарушения, които да водят до отмяна на присъдата на процесуално основание и връщане на делото в предходната първа съдебна фаза. Първостепенният съд се е придържал към изискването за спазване принципите, визирани в чл.13, чл.14 и чл.107 ал.5 НПК. В депозираната жалба и в пледоариите пред този състав не са наведени конкретни оплаквания за допуснати в хода на съдебното следствие процесуални нарушения. И служебно не се откриват процесуални нарушения от категорията на абсолютните, такива, които да са съществени и неотстраними от въззивния съд. Мотивите към атакуваната присъда покриват

изискванията на чл.305 ал.3 от НПК и дават възможност на страните да реализират пълноценно правото си на жалба, а на въззивния съд-да упражни контрола, дължим по смисъла на закона. От изразеното по съществото на делото становище от повереника на частната тъжителка може да се изведе единствено оплакване за неправилно интерпретиране на информацията, изводима от събрания доказателствен материал, което се претендира да е дало своето отражение върху направените по делото правни изводи.

С оглед на тази фактология на инкриминираното събитие, наказателноправното становище на районния съд се явява законосъобразно. Настоящата инстанция се съгласява с мнението на първия съд, който е приел, че стореното от подс.Ч. не се субсумира под разпоредбата на чл.148, ал.1, т.1 и т.2 вр. чл.146, ал.1 от НК. Принципно е възможно една обида да бъде отправена и посредством публикации в печата, предполагащо известно опосредяване на нейното възприемане от пострадалия, какъвто е конкретният случай, като основополагащо в преценката за обективната съставомерност на стореното е именно естеството на казаното или извършеното от дееца, а то трябва да е с унизителен характер за пострадалия. Относно естеството на този характер, съдебната практика, а и правната доктрина са категорични, че той трябва да се преценя на основата на приетите в обществото морални норми за адекватно общуване, за зачитане честта и достойнството на личността. Ето защо индивидуалните възгледи на адресата на обидата са ирелевантни за наказателноправната оценка на казаното или извършеното. В контекста на изложените принципни положения, съотнесени към конкретиката на настоящия казус, въззивният съд намира, че съобщаването от страна на подсъдимия на информация за подавани от тъжителката сигнали до съответните институции, които той нарича „доноси“, не покрива изискванията на чл.146, ал.1 от НК. Така според значението на думата „донос“ в тълковния речник, същата означава „донесение /обикновено анонимно/ до висшестоящ с цел да се навреди на някого“. Ето защо, използването на израза „подаване на доноси“ вместо друг подобен, например „жалби“, „сигнали“, „донесения“ и пр. с оглед конкретиката на случая в никакъв случай не може да се приеме обективно като реплика с унизително за Р. съдържание. Видно от материалите по делото, подсъдимият съобщава за реално подавани срещу него от тъжителката конкретни сигнали до съответните институции, които са били неоснователни и иницираните срещу

него проверки са били прекратени. Т.е. въпросните реплики не могат да се субсумират обективно под състава на престъплението „обида“. Различно би било, ако подсъдимият бе нарекъл тъжителката „доносник“, чието значение на думата вече би я характеризирало като лице, което принципно се занимава с отправянето на доноси-злонамерени оплаквания, което обаче не е сторено от Ч..

Несподелими са направените от страна на адв.Л. аналогии с хипотези, в които деецът заявява, че пострадалият се занимава напр. с кражби или с блудства, доколкото съдържанието на въпросните изрази ясно и недвусмислено представя лицето в една очевидно крайно негативна светлина според общоприетите норми. Друг е въпросът, че ако деецът бе съобщил за някоя информация чрез печата, че извършва кражби или блудствени действия, то същите следва да се разглеждат в контекста именно на престъплението „клевета“, доколкото представляват именно разгласяване на позорно обстоятелство за пострадалия. В този ред на мисли, коректно първостепенният съд е разгледал поведението на подсъдимия и в контекста на чл.147 от НК, правилно отхвърляйки и тази квалификация. Това е така, доколкото, съобщавайки на обществото, че някой принципно се занимава с доноси /какъвто не е процесният случай/, макар това да не отговаря на истината, лицето се представя пред обществото в недобра светлина и подобна информация е от естество да накърни неговото добро име. В конкретния случай, както вече бе посочено, подсъдимият единствено посочва, че подсъдимата е подала конкретни оплаквания срещу него, наричайки ги доноси, като няма спор, че въпросните оплаквания, не само че са били подадени действително, но и същите са се оказали неоснователни. Т.е. не са налице обективните елементи на престъплението клевета, доколкото „разгласените“ от Ч. обстоятелства, разгледани в контекста на цялото съдържание на интервюто, а и на конкретните изречения, нито са позорни, нито са несъществуващи. В този ред на мисли, несподелима е тезата на адв.Л., че въпросните изрази не можело да се преценят от гледна точка на престъплението „клевета“, понеже съставът на същото предполага конкретика на разгласените обстоятелства от гледна точка на време, място, начин на осъществяване на разгласените обстоятелства. Подобно твърдение не само че противоречи на съдебната практика и правната доктрина, но не кореспондира и със законодателната логика. За съставомерността на деянието по чл.147 от

НК в неговата първа хипотеза е достатъчно само довеждане до знанието на трето лице на несъществуващо позорно обстоятелство, което деецът свързва с пострадалия. Известна конкретика се изисква единствено за втората форма на престъплението, осъществима посредством приписването на неизвършено престъпление, но и в този случай съдебната практика приема, че това изискване не следва да се абсолютизира. Така при квалифицирането на едно деяние като „клевета“ в съдебната практика нееднократно е посочвано, че се изисква приписаната информация да дава обща представа за престъплението, а не да съдържа подробности за всички негови съставомерни елементи. Посочените най-общи сведения за едно престъпление следва да са обаче от такова естество, че засегнатият да може да бъде охарактеризиран и следователно третиран като престъпник. В настоящия случай категорично не се претендира Ч. да е приписал на Р. извършване на престъпление, поради което съотнесено към изискванията на чл.147, ал.1, предл. първо от НК, инкриминираните фрази съдържат достатъчна конкретика на разгласените обстоятелства, но същите не могат да се охарактеризират като такива с позорен и неистинен характер. Това е така, доколкото, разгледани самостоятелно и в контекста на цялостното изложение на интервюто, инкриминираните фрази не съобщават неистинни обстоятелства за осъществено общественоредно и общественорекоримо поведение от страна на Р.. Няма спор по делото, че наистина сигнали до съответните институции действително са били подадени от тължителката и същите след извършвани проверки от компетентните органи, са се оказали неоснователни. Що се отнася до конкретно използваната от интервюирания дума „донос“, вместо други с близко да нея съдържание, върху което акцентира процесуалният представител на тължителката, то, доколкото въпросните оплаквания на тължителката са коствали на Ч. извършвани срещу него проверки от внушителни държавни институции /НАП и Прокуратурата/, което няма как да е причинило приятни изживявания и комфорт в неговото битие /този извод на въззивния съд не е произволен, а се базира на цялостното изложение на интервюто на подсъдимия Ч./, а впоследствие са се оказали и неоснователни, не може да се приеме осезаемо несъответствие с определението на думата, дадено в тълковния речник. Още повече, че в случая не подсъдимият е инициирал въпросното интервю, за да обсъжда характера на „отношенията“ си с тължителката, а е бил потърсен във връзка със становище по предоставена

от Р. информация пред съответната медия, който материал в известен смисъл може да се приеме за негатив по отношение на неговото професионално реноме. С други думи, коректно районният съд в мотивите си е приел, че инкриминираните реплики не се субсумират и под състава на престъплението „клевета“. Нещо повече, в случая е налице и процесуална пречка пред въззивния съд за осъждането на Ч. за „квалифицирана клевета“, дори при наличие на материалноправни предпоставки за това /каквито, както бе посочено не са налице/. Това е така, понеже „квалифицираната клевета“ е по-тежко наказуемо престъпление от „квалифицираната обида“ с оглед предвидената за първото санкция, поради което въззивната инстанция не разполага с правомощията за пръв път да осъди подс.Ч. за квалифицирана клевета. Дори да приемем, че изложените в тъжбата факти са били достатъчни да бъдат подведени от районния съд под разпоредбата, регламентираща квалифицираната клевета, без да е било необходимо да се прави изменение на обвинението /според съдебната практика не се изисква от частния тъжител да дава правни квалификации на претендираното от него в тъжбата, а само да изложи твърдените факти/, то подобни претенции нито са били наведени в хода на съдебните прения пред районния съд, нито е налице „съответна жалба от частния тъжител“ в подобна насока. Няма спор в съдебната практика, че изискването за „съответност“ предполага в жалбата да е инкорпорирано изрично такова искане, което в конкретния случай означава наличие на категорично изразена претенция на тъжителя подсъдимият Ч. да бъде признат за виновен и осъден именно за престъпление „квалифицирана клевета“, каквото искане не е налице в случая.

Въззивният съд споделя и крайното становище на първоинстанционния в гражданскоправната част на постановената присъда, но е допусната известна непрецизност в посочване на основанията за отхвърляне на гражданския иск /поради недоказаност на обвинението/, която обаче може да бъде коригирана от въззивната инстанция на основание чл.337, ал.3 от НПК. Безспорно гражданската претенция в наказателния процес е с акцесорен характер, който предопределя нейната зависимост от решаването на въпросите, свързани с повдигнатото обвинение, поради което гражданският иск по принцип споделя съдбата на наказателното производство. Ето защо, когато подсъдимият бъде оправдан, понеже не се установява описаното в обвинителния акт или частната тъжба деяние да е извършено противоправно или виновно, или не е доказано в необходимата степен авторството - предявеният граждански иск се отхвърля. Съществуват и случаи на известна

самостоятелност на гражданската отговорност, в които тя може да се реализира и без наказателната-напр. при субективна несъставомерност на инкриминираното деяние, при които не е изключен гражданският деликт; при последвала амнистия; при погасена наказателна отговорност, поради изтичане на предвидената в НК преследвателна давност и пр.

Според настоящия съдебен състав в конкретния случай не са реализирани всички елементи /съгласно разпоредбата на чл.45 от ЗЗД/ на претендираната деликтна отговорност на Ч., доколкото не е налице едно от задължителните основания за активиране на отговорността по чл.45 от ЗЗД, а именно осъществено от него противоправно поведение, в резултат от което да е настъпила претендираната от тъжителката неимуществена увреда. *Визираното налага обжалваната присъда да бъде изменена на основание чл.337 ал.3 НПК в частта относно мотивите за отхвърляне на предявения срещу подсъдимия граждански иск.*

В останалата ѝ част атакуваната присъда, като законосъобразна и обоснована, следва да бъде потвърдена.

С оглед така постановения краен съдебен акт, на основание чл. 190 ал.1 от НПК в тежест на частния тъжител коректно са присъдени направените разноси по делото. Предписанията на НПК по отношение разноските са ясни и са във функционална връзка с реализираната наказателна отговорност-чл.189 и 190 НПК. Според разпоредбата на чл.190, ал.1 НПК, когато подсъдимият бъде признат за невинен или наказателното производство бъде прекратено, разноските по дела, образувани по тъжба на пострадалия до съда, се възлагат на частния тъжител, който в случая е жалбоподателката Р.. В съответствие с повелята на закона в нейна тежест следва да се възложат и направените в хода на въззивното производство разноси от подсъдимия за адвокатско възнаграждение в размер на 800 лева.

Водим от гореизложеното и на основание чл.334, т.3, вр. чл.337 ал.3 и чл.334, т.6, вр. чл.338 от НПК, Окръжен съд-Пловдив

РЕШИ:

ИЗМЕНЯ присъда № 199 от 13.09.2023 г. по Н ЧХД № 5277/2022г., на Районен съд-Пловдив, 4 н.с. *в частта относно мотивите за отхвърляне на предявения срещу подсъдимия граждански иск,* като вместо тях

ПОСТАНОВИ, че гражданският иск е неоснователен поради посочените от въззивната инстанция основания.

ПОТВЪРЖДАВА присъдата в останалата ѝ част.

ОСЪЖДА на основание чл.190, ал.1 от НПК частната тъжителка И. К. Р. да заплати на подсъдимия сумата от 800 /осемстотин/ лева, представляваща направени разноски за адвокатско възнаграждение пред въззивния съд.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____